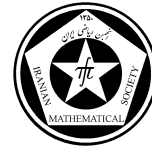

- ۱ □ سرمقاله
- ۱ □ مقاله
- ۱ بیوانفورماتیک
- ۴ بزرگترین عدد اول شناخته شده
- ۶ استاد دکتر حیدر رجوی
- ۷ □ دیدگاه
- ۷ پدیده نوظهور المپاد در دبستان ...
- ۱۰ □ گزارشگردهمایی‌های برگزار شده
- ۱۰ گزارش بیست و هشتمین مسابقه
- ۱۲ کنگره روز ملی حکیم عمر خیام نیشابوری
- ۱۳ کارگاه آنالیز غیرخطی و آنالیز محدب
- ۱۳ همایش ریاضیات و نقش آن در سایر علوم
- ۱۳ کارگاه آموزشی نرم‌افزار Maple
- ۱۳ همایش قطب‌های علمی کشور
- ۱۴ اخباری از اتحادیه بین‌المللی ریاضی (IMU)
- ...
- ۱۵ □ درباره‌گردهمایی‌های آینده
- ۱۵ همایش ماهانه انجمن ریاضی ایران
- ۱۶ فراخوان سی‌ونهمین کنفرانس ریاضی ایران
- ۱۷ هفتمین کنفرانس آموزش ریاضی کشور
- ۱۸ برگزاری کارگاه در قطب ریاضی دانشگاه فردوسی مشهد
- ۱۸ هفتمین کنفرانس آمار ایران
- ۱۸ فراخوان نخستین کارگاه تاریخ ریاضیات
- ۱۹ بازخورد از نمایندگان انجمن در همایش‌ها
- ۱۹ □ معرفی
- ۱۹ جوایز اهدایی انجمن ریاضی ایران
- ۲۱ انجمن ریاضی اروپا (EMS)
- ۲۳ □ خبرها
- ۲۳ زندگی‌نامه استاد فقید محمدعلی شهبانی
- ۲۴ پیترو کمرون در پژوهشکده ریاضیات
- ۲۵ دانشگاه صنعتی امیرکبیر
- ۲۵ یک خبری از مؤسسه ترکیبیات و کاربردهای آن
- ۲۵ تاریخ یعنی نگاه به گذشته و دیدن آینده
- ۲۶ گزارش مسابقه مقاله‌نویسی
- ۲۷ □ فارغ‌التحصیلان دوره دکتری
- ۲۹ □ نامه‌ها
- ۳۱ □ مصوبات شورای اجرایی انجمن
- ۳۴ □ آئین‌نامه‌ها
- ۳۷ □ معرفی نشریه
- ۳۸ □ معرفی کتاب
- ۳۹ □ خواندنی‌ها
- ۳۹ زیرسری‌های همگرای $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n}$
- ۴۰ دانشجوی هاروارد (روایت دوم)

سال ۲۶، شماره ۱، بهار ۱۳۸۳، شماره مسلسل ۹۹

خبرنامه نشریه خبری انجمن ریاضی ایران است که زیر نظر شورای اجرایی انجمن در پایان هر فصل منتشر می‌شود. نقل مطالب با ذکر ماخذ آزاد است.

صاحب امتیاز: انجمن ریاضی ایران

مدیر مسؤول: سیدعبدالله محمودیان

emahmood@sharif.edu

<http://mathsci.sharif.edu/mahmoodian/>

سردبیر: محمد صال مصلحیان

moslehian@ferdowsi.um.ac.ir

<http://www.um.ac.ir/~moslehian/>

هیات تحریریه: مسعود آربین‌نژاد

arian@mail.znu.ac.ir

حمید پزشکی

pezeshk@khayam.ut.ac.ir

<http://www.fos.ut.ac.ir/~pezeshk/>

محمد جلوداری ممقانی

imamaghan@yahoo.com

مانی رضائی

manirezaie@parsimail.com

رشید زارع‌نهندی

rashidzn@iasbs.ac.ir

<http://www.iasbs.ac.ir/faculty/rashidzn/>

علیرضا مدقالچی

medghalchi@saba.tmu.ac.ir

ویراستار: رویا درودی و مهدی مدغم

حروف چین (با فارسی‌تک): زهرا بختیاری

تیراژ: ۲۵۰۰ نسخه

تهران- خیابان کریم خان زند، داخل بوستان ریاضیات،

دبیرخانه انجمن ریاضی ایران

صندوق پستی ۴۱۸ - ۱۳۱۴۵

تلفن و دورنگار: ۸۸۰۸۸۵۵، ۸۸۰۷۷۹۵ و ۸۸۰۷۷۷۵

iranmath@ims.ir

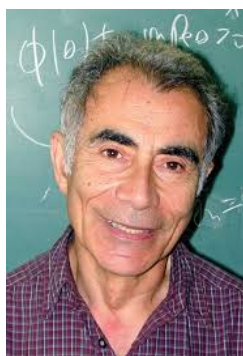
پست الکترونیک:

<http://www.ims.ir>

منزلگاه:

استاد دکتر حیدر رجوی

R. Bhatia, M. Omladic, P. Rosenthal and P. Semrl

هفتم دی ماه امسال حیدر رجوی هفتاد ساله می‌شود، گرچه امری غیرممکن به نظر می‌رسد چرا که ممکن نیست مردی با این همه آثار علمی ۷۰ سال داشته باشد. با این همه فعالیت، او باید خیلی بتواند باشد.

اکثراً وقتی از ۶۰ می‌گذریم، و به افول می‌رویم، ولی حیدر چنین

نیست. چنان که فهرست انتشارات او در *MathSciNet* نشان می‌دهد، تولیدات علمی او تابعی صعودی از سنش است! [برای اثبات به خبر مترجم در خبرنامه ۹۴ مراجعه فرمایید].

خیلی از همکارانش بر این باورند که کار با حیدر مایه خوشوقتی است. او یک ریاضیدان بصیر و باهوش است که به تفکر و بحث درباره ریاضیات و کار با دیگران عشق می‌ورزد. اشتیاق او به ریاضیات کاهش ناپذیر است، حتی وقتی تلاش‌های او برای حل یک مسئله شکست می‌خورد و یا وقتی مشکلی لاینحل در مسأله‌ای می‌یابد که همکارانش می‌پندارند آن را به خوبی حل کرده‌اند.

گفتگو با او مفید و خوشایند است. حیدر بیشتر اوقات شاداب است؛ لذتی که در ریاضیات می‌یابد بخشی از زندگی او است. وی از معدود کسانی است که عبارت «گرم و بانشاط» برآستی برآزنده اوست. سخنرانی‌های حیدر عالی است و همیشه جذاب، واضح و ممزوج با مشرب خاص اوست. به طور کلی می‌توان وی را مخلوقی خواستنی نامید.

ملاقات با حیدر و همسرش اُرسلا مایه خوشبختی است، به خصوص که آنها آشپزهای ماهری هم هستند. همکاری با حیدر این امکان را نیز فراهم می‌کند که از غذاهای خوشمزه ایرانی که او و همسرش تدارک می‌بینند، بی‌نصیب نمانیم.

حیدر رجوی در ۷ دی‌ماه ۱۳۱۳ در شهر تبریز دیده به جهان گشود. بعد از ورود به دبستان زبان فارسی را فراگرفت و در اواخر دبیرستان مفتون ریاضیات شد. گرچه زبان انگلیسی، زبان سوم وی محسوب می‌شود ولی مهارت او در انگلیسی بسیار عالی است.

در ۱۸ سالگی زادگاهش را برای رفتن به دانشگاه تهران، که تنها دانشگاه ایران در آن زمان بود، ترک کرد. سال ۱۳۳۵ در رشته ریاضی و با رتبه اول فارغ‌التحصیل شد، لیکن چون در آن موقع هیچ دوره تحصیلات تکمیلی در ایران وجود نداشت، با راهنمایی استادان گرانقدری همچون دکتر علی افضل‌پور، پروفسور محمدتقی فاطمی، دکتر محمدعلی نورقالیچی، و دکتر منوچهر وصال برای ادامه تحصیل به دانشگاه مینسوتا، آمریکا رفت.

وی به سرعت خود را با شرایط جدید در یک کشور خارجی وفق داد و تحت راهنمایی گرهارد کالیش رساله بسیار جالبی نوشت و مجموعه کاملی از پایاهای یکانی برای ماتریس‌های دلخواه ارائه

داد و به این ترتیب اولین مقاله تحقیقی‌اش را منتشر کرد. او با ادامه این تحقیقات، در سال ۱۹۶۲ دکترای خود را اخذ کرد. سپس یک سال را به عنوان میهمان در مؤسسه مطالعات پیشرفته در پرینستون آمریکا گذارند.

حیدر برای بازگشت به وطن خود جهت آموزش دانشجویان ایرانی احساس مسؤلیت می‌کرد. اما میان این احساس مسؤلیت و تمایل به همکاری و تبادل نظر با ریاضیدانان خارج از ایران مردد بود (آن زمان نمابر و پست الکترونیک وجود نداشت و پست بین ایران و آمریکا نیز بسیار کند بود).

در طی ده سال بعد، در حالی که استاد دانشگاه شیراز بود، پیوسته بین ایران و کانادا به عنوان استاد میهمان رفت و آمد داشت.

در سال ۱۳۵۳ پست دو ساله‌ای را در دانشگاه دالهوری کانادا پذیرفت، در همان زمان بود که پیتر فیلمور، دوست نزدیک حیدر در زمان تحصیل در دانشگاه مینسوتا، به زادگاهش کانادا بازگشت. به همین دلیل حیدر متقاعد شد تا این پست را به طور دائمی پذیرفته و در آنجا به تحقیقاتش ادامه دهد.

در بیست و پنج سال آخر قرن بیستم، حیدر و پیتر فیلمور گروه ریاضی کوچک دانشگاه دالهوری را به یک مرکز بزرگ برای نظریه عملگرها تبدیل کردند. آنها تعدادی همکار جذب نمودند، دانشجویان دکتری زبده‌ای را هدایت کردند و چندین کنفرانس بزرگ برگزار نمودند.

مقالات علمی بیش از پیش، حیدر را به عدم بازنشستگی تشویق کرد. اما دانشگاه دالهوری همه را در سن ۶۵ سالگی بازنشست می‌کرد، لذا در سال ۱۹۹۸ و در سن ۶۳ سالگی، برای اجتناب از بازنشستگی از سمت خود دست کشید. وی از همان سال پروفسور Emeritus در دانشگاه دالهوری شد و به راهنمایی دانشجویان دکتری و فوق دکتری و گاهی تدریس پرداخت.

او سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۲ را در دانشگاه نیوهامپشایر و در بهار ۲۰۰۴ را در دانشگاه واترلو گذراند.

حیدر علاوه بر تشکیل گروه‌های تحقیقاتی، به تشکیل گروه‌های کوچکی از ریاضیدانان برای گفتگوهای دوستانه همت گماشت. مدتی بعد از ورود به دانشگاه دالهوری (در ۱۹۷۳) او و پیتر فیلمور سنت «ناهار سه‌شنبه» را برقرار کردند، به این صورت که هر سه‌شنبه ساعت ۱۱:۳۷ ظهر، همه اعضای علاقه‌مند جامعه ریاضی در لابی ساختمان Chase گرد می‌آمدند و جایی را برای خوردن ناهار انتخاب می‌کردند. این سنت حتی وقتی حیدر و پیتر فیلمور موقتاً در دانشگاه دالهوری نبودند، نیز ادامه یافت. حیدر این مراسم را به هر جای دیگری که می‌رفت به اجرا می‌گذاشت.

حیدر گرچه بیشتر عمرش را در آمریکای شمالی گذراند، اما در گسترش ریاضیات در ایران سهم عظیمی داشته است. بخشی از تأثیراتش در مقالات دانشجویانی همچون دکتر مهدی رجبعلی‌پور (از دانشگاه کرمان) و دکتر علی جعفریان (از دانشگاه نیوهان) تجلی نمود. او همچنین تا زمان حاضر رابطه نزدیکی، چه حضوری و چه از طریق مکاتبه، با خیلی از دانشجویان و اساتید ایرانی داشته است.

حیدر و دکتر مهدی بهزاد که متخصص نظریه گراف است در سال تحصیلی ۴۶ - ۱۳۴۵ در دانشگاه شیراز همکار بودند. حیدر در آن جا هیچ همکاری در زمینه نظریه عملگرها یا جبرخطی نداشت، بنابراین نظریه گراف را فراگرفت و با دکتر بهزاد، که خود مقاله‌ای با پال اردیش داشت، مقالات مشترکی به رشته تحریر درآورد. کار مشترک حاصل، عدد اردیش ۲ را به حیدر تخصیص داد. دکتر مهدی بهزاد که در انجمن ریاضی ایران بسیار فعال بوده و سالیان متمادی ریاست این انجمن را برعهده داشته است، در مورد تأییر حیدر در ایران چنین گفته است:

«گرچه حیدر کسر کوچکی از زندگی پرثمرش را در ایران گذراند، ولی اثرگذاریش بر ریاضیات این کشوری اندازه بوده است. او یکی از معدود کسانی است که آنالیز تابعی را به ایرانیان معرفی کردند. در تأسیس انجمن ریاضی ایران در سال ۱۳۵۰ نقش شایانی داشت. این انجمن که اکنون یکی از فعال‌ترین سازمان‌های علمی سومی ایران محسوب می‌شود، در سال ۲۰۰۰ میلادی با انتخاب اعضای افتخاری تشکیلات خود را گسترش داد. اولین افرادی که انتخاب شدند عبارت بودند از حیدر رجوی از دانشگاه دالهورزی، فریدون شهیدی از دانشگاه پردو و کامران وفا از دانشگاه هاروارد.»

در واقع همه اعضای جامعه ریاضی ایران حیدر را به خاطر فکر متعالی‌اش، قابل اطمینان بودنش، مسحور کردند، اخلاق خوشش، دانش فارسی‌اش و البته هوش ریاضی‌اش، گرمی می‌دارند و از اعضای تحریریه مجله «جبرخطی و کاربردهای آن» به خاطر تخصیص شماره‌ای ویژه به افتخار او، سپاسگزارند.

سومین سمینار جبرخطی و کاربردهای آن به افتخار هفتادمین سال تولد حیدر در آذرماه سال جاری در کرمان برگزار خواهد شد.

حیدر رجوی دو دختر به نام‌های مرجان و شیرین دارد. حیدر تاکنون ۱۳۵ مقاله تحقیقی و دو کتاب نوشته است. برجسته‌ترین مقالات او در زمینه‌های زیر بوده است:

1. Self-Commutators
2. Reflexive algebras
3. Invariant subspaces
4. Simultaneous triangularization of collection of matrices
5. Simultaneous triangularization of collections of operators
6. Structure of matrices
7. Semigroups of operators

این مقاله ترجمه بخشی از مقاله زیر است:

R. Bhatia, M. Omladic, P. Rosenthal and P. Semrl, A survey of Heydar Rajavi, *Linear Algebra Appl.* 383(2004) 1-15

مترجم: دکتر محمد صالح مصلحیان

(با تشکر از رئیس انجمن ریاضی ایران به خاطر پیشنهاد ترجمه این مقاله)